

Imperator rhodopurpureus

Purpursopp

Storsvampar, Basidiesvampar

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Starkt hotad (EN)
B2ab(iii); C2a(i); D

Klass: Agaricomycetes, **Ordning:** Boletales, **Familj:** Boletaceae, **Släkte:** Imperator, **Art:** Imperator rhodopurpureus - purpursopp (Smotl.) Assyov & al. **Synonymer:** Boletus rhodopurpureus s.lat., Boletus rhodopurpureus Smotl.

Kännetecken

I Sverige finns fyra snarlika sällsynta arter ädelsoppor som tidigare ofta har förväxlats med varandra (djävulsopp *B. satanas*, falsk djävulsopp *B. legaliae*, rosensopp *B. rhodoxanthus* och purpursopp *B. rhodopurpureus*). Äldre fruktkroppar är knappast möjliga att särskilja mellan de närstående arterna, vare sig morfologiskt eller mikroskopiskt. Purpursoppen bildar stora, kompakta och kraftiga fruktkroppar med röda pormynningar. Hatten är från början gul till persikofärgad och ojämt "bucklig", senare mer djupröd till kopparfärgad. Alla delar av fruktkroppen blånar mycket kraftigt direkt efter beröring, t.o.m. hattöversidan blånar kraftigt vilket de övriga arterna inte gör i samma omfattning. Hatten på falsk djävulsopp *B. legaliae* är från början blekt gråaktig (lik djävulsopp *B. satanas*) men blir snart rosa-brunrosa. Rosensopp *Boletus rhodoxanthus* sägs skiljas från övriga arter genom att ha utpräglat gult kött som mest blånar i hattkötet.

Utbredning och status

Purpursopp är enbart känd från fyra lokaler i kustadellövskogen på Ölands västsida samt en lokal i Östergötland (Sturefors NR). Purpursopp är också funnen på en lokal i Danmark medan uppgifter från Norge och Finland saknas. Den är sällsynt i mellersta och södra Europa och är rödlistad i bl.a. Polen och Tyskland.

Ekologi

Purpursopp bildar på de svenska lokalerna mykorrhiza med ek (*Quercus*) på kalkrik mark i solvarma lägen i ädellövskogar och brynmiljöer. Samtliga arter i komplexet har sin huvudsakliga utbredning i södra Europa och utgör förmodligen värmetidsrelikter i norra Europa. Fruktkroppar bildas oftast under sensommaren (slutet av juli-början av september) efter torra, varma somrar med riklig nederbörd under juli.

Hot

Det främsta hotet är att det sker stora förändringar på deras växtplatser i första hand avverkning av deras värdräd men även en tilltagande igenväxning. På de öländska lokalerna förekommer en omfattande försämring av ekarnas kvalité pga den så kallade "ekdöden" orsakad av *Phytophthora*-infektioner av ekarna. Eftersom det bara finns ett fåtal lokaler i landet medför varje negativ förändring en påtaglig förvärring av hotsituationen. Tre av växtplatserna på Öland och den enda i Östergötland ligger i naturreservat.

Åtgärder

Samtliga oskyddade lokaler bör säkerställas och skötselplaner upprättas som möjliggör att artens värdräd och dess växtmiljöer förblir intakta. Ingrepp som starkt påverkar miljön bör undvikas. Viss röjning bör ske kring kända värdräd så att mer solljus kan tränga ned till marken. För att öka artens möjligheter att sprida sig på redan kända lokaler kan gläntor skapas på lämpliga platser.

Övrigt

I föregående rödlista tolkades purpursopp i vid bemärkelse och då inkluderades även rosensopp (*B. rhodoxanthus*) och falsk djävulsopp (*B. legaliae*) i bedömningen. Sentida fynd har klarlagt bilden betydligt men fortfarande finns en del äldre fynd som inte kan hänföras till endera taxon. Purpur-rørhat är det danska namnet.

Litteratur

- Ryman, S. & Holmåsen, I. 1984: Svampar. En fälthandbok. Interpublishing, Stockholm. (foto på "B. *rhodoxanthus*" är troligen *B. rhodopurpureus*)
- Breitenbach, J. & Kränzlin, F. 1991. Pilze der Schweiz, Band 3 Röhrlinge und Blätterpilze 1. Teil. Mykologia, Luzern (foto på *B. rhodopurpureus* tveksam, *B. rhodoxanthus* ok, "*B. splendidus* ssp. *splendidus*" är trol. *B. rhodopurpureus*)
- Hansen, L. & Knudsen, H. (eds.) 1992. Nordic Macromycetes. Vol. 2. Nordsvamp, Köpenhamn.
- Nitare, J. 2000 Signalartsflora. Skogsvårdsstyrelsens förlag (foto på *B. rhodopurpureus*).
- Vesterholt, J. & Holm, M. 2002. Store rørhatte med røde rørmundinger. Svampe 45: 1–10. (foto på *B. rhodopurpureus*, *legaliae* och *rhodoxanthus*).

Författare

Tommy Knutsson 2012